

דבר העורך

ושמרו את השבת

מאות מחשובי הלומדים בישיבת מיר אברכים ובחורים, השתתפו בכינוס לחיזוק בשמירת שבת בעידן הדיגיטלי, ביוזמת מכון 'הילכתא' וארגון 'משמרת השבת'. הכינוס התקיים בהיכל בית המדרש 'פינסק קרלין' שכונת בית ישראל ירושלים, ביום חמישי פרשת שמות תשפ"ב. בנוסף התקיים שיעור בהיכל בית המדרש קהל עדת ירושלים גבעה B ביתר עלית במוצ"ש פרשת שמות תשפ"ב.

בכינוסים נשמעו דרשות מרתקות בליווי מצגת מרתקת מפי הרה"ג רבי אליהו בייפוס שליט"א רב 'משמרת השבת' שידי רב לו בענייני השבת בזמננו, והרה"ג רבי ישראל מאיר מורגנשטרן שליט"א מח"ס 'מטבח כהלכה' ו'בית כהלכה' כמו"כ הוצגה סקירה מקצועית מפי מהנדס חשמל בכיר ה"ו.

הכינוסים המרתקים עסקו באתגרים הרבים שיש בשימוש בשבת במכשירי חשמל בעלי תוכנות דיגיטליות, ליבון הסוגיה ההלכתית על היבטיה השונים ופתרונות פרקטיים מעשיים.

בדגש מיוחד על נושא המקררים והמקפיאים בהם האתגרים רבים, והפתרונות המהודרים בהתקני שבת של 'משמרת השבת' מבטלים כליל את השפעת החיישנים בשבת ובחגים. משאבות מים חשמליות המותקנות בשנים האחרונות בבניינים גבוהים בישראל והפתרונות המוצעים למהדרין.

דין שימוש במכשיר הסיפאפ בשבת, המיועד לסובלים מתסמונת דום נשימה בשינה הגורמת לתופעות בריאותיות בעייתיות, ונעזרים במכשיר הסיפאפ המסייע לאיכות חיי הסובלים מהתופעה. מכשיר סיפאפ שבת פותח בשיתוף חברת לעמי 2000 וחברת BMC, והשימוש בו מותר לכתחילה בשבת באישור 'משמרת השבת'.

דין מיחמי מים, מוני מים, מסנני מים, מכשירי מיני בר, מנגנון לקריאת אחות, פתיחת דלתות מרוחקות, קרוסלות במקוואות, מצלמות אבטחה, ועוד.

ניתן לברר דין מכשירי חשמל במוקד 'משמרת השבת' במספר 072-216-4422 ניתן להאזין לשיעור בקו 'הילכתא' אוצר השיעורים' ו'קול הלשון'. ניתן לקבל את תיעוד השיעור במערכת 'הילכתא'.

בברכת התורה

קיקיב יוסף לוי

נושא הגיליון

'ספק דרבנן בגבולות הארץ'

ספק דרבנן לקולא

תקציר: נושאי הגיליונות בסדרה; הגיליון הראשון (מספר 334), 'גבולות הארץ בשמיטה'. הגיליון השני (מספר 335) 'קו הגבול הדרומי'. הגיליון השלישי (מספר 336), 'גבול ים המלח'. הגיליון הרביעי (מספר 337) 'יבול ישובי הדרום בשמיטה'. הגיליון הנוכחי (מספר 338) האם שייך לומר בספק ארץ ישראל בשמיטה 'ספק דרבנן לקולא', ונוגע לכל המקומות שנחלקו בהם הפוסקים האם הם בכלל ארץ ישראל או לא, וכן למקומות בתוך הארץ שלא קדשום עולי בבל כמו 'בית שאן' וכדומה.

מבואר בגמ' (ברכות דף כה. ועוד) הכלל 'ספיקא דאורייתא לחומרא, וספיקא דרבנן לקולא'. כלומר: בכל מקום שיש ספק בהלכה בדברים שהם תקנת חכמים, ההלכה היא להקל, בשונה מדינים דאורייתא. בהם הדין שצריך מספק להחמיר. וכעת השאלה, אחרי שהתבאר מחלוקת הפוסקים מה הדין של יבולי 'שטח הערבה', צריך לברר האם שייך לומר במקומות המסופקים 'ספיקא דרבנן לקולא'. וכעין מה שדנו לגבי עציץ נקוב בתוך הבית, הובא בגיליון 327. האם אפשר לומר ספיקא דרבנן לקולא. א. האם בתוך הבית אסור מלאכת שביעית. ב. האם המקום המסופק הוא בכלל ארץ ישראל.

1. ספק שביעית

נפק"מ ראשונה - בספק: בגיליון עומק הפשט (מספר 320) בענין 'שמיטה בזמן הזה' הופיע שיטות הפוסקים האם שביעית בזמן הזה דאורייתא או דרבנן, וישנם כמה נפק"מ להלכה, התלוים בשאלה האם שביעית בזמן הזה דאורייתא או דרבנן. הנפק"מ הראשונה, מה הדין בספק שביעית, לדעת המבי"ט (שו"ת חלק א סימן כא), והרשב"ש (סימן רנח), ספק שביעית בזמן הזה להקל, כיון ששביעית בזמן הזה חיובו רק מדרבנן, וספק דרבנן לקולא.

מאידך לדעת הבית הלוי (שו"ת חלק ג סימן א ענף ז), אפילו שבזמן הזה אין חיוב לנהוג שמיטה מן התורה, מכל מקום השומר שמיטה מקיים מצות עשה, ולכן ספק שביעית בזמן הזה לחומרא, כי הדין שספק דרבנן להקל, בו שייך רק על דבר שמותר מדאורייתא, וחכמים תיקנו בו סייג, אבל באיסור שביעית, לפי הצד שקדושת הארץ לא בטלה, המקיים מצות שביעית מקיים מצוה דאורייתא של שביעית, כי התורה רוצה שהארץ הקדושה תשבות ממלאכה בשביעית, אלא שאין עכשיו חיוב, כי אין היובל נוהג, ורבנן תיקנו שיהיה חיוב למרות שאין היובל נוהג, ובאופן כזה צריך להחמיר בספק. בשו"ת שבט הלוי (י"ד סימן קצז), הביא את דברי הבית הלוי, והכריע שמצות שמיטה חמור יותר מסתם איסור דרבנן.

2. שיטת החזו"א

זריעה בבית: בהוראת החזו"א לכאורה מצינו שתירות, שהרי ידוע הספק של הירושלמי האם מותר לזרוע בשביעית בתוך הבית. ולדעת הפאת השולחן כיון ששביעית בזמן הזה דרבנן, ספיקא דרבנן לקולא. ולדעת החזו"א איש (שביעית סימן כב ס"ק א ד"ה ועיקר) במלאכות בשביעית שיעיקרן דאורייתא, גם בזמן הזה אף שחיובן רק דרבנן אזלינן לחומרא, מכמה טעמים שנתבאר שם. ואחד מהטעמים כיון שהספק הוא בדבר שיעיקרו דאורייתא, לא אומרים בזה ספיקא דרבנן לקולא.

קדושה בירקות: נחלקו הרמב"ם ותוס' בירק שנגמר גידולו בשישית ונלקט בשביעית, האם הולכים אחרי גמר הפרי או אחרי הלקיטה, והכריע החזו"א איש (סימן כז ס"ק ז) להחמיר כדעת הרמב"ם שיש בו קדושת שביעית כיון שנלקט בשביעית, ולא אומרים בזה ספיקא דרבנן לקולא, למרות ששביעית בזמן הזה דרבנן, כי המחלוקת הינה בדבר שיעיקרו דאורייתא.

ספיחין: נחלקו הרמב"ם והר"ש לגבי ירק שגדל בשישית ונלקט בשביעית, והכריע החזו"א איש (סימן ט ס"ק יז, סימן כג ס"ק ה) להקל שאין בו איסור ספיחין, משום שבאיסור דרבנן הולכים אחר המיקל. ולגבי המחלוקת בדין תפיסת

דמים לאחר משיכת הפירות, פסק החזו"א איש (סימן י ס"ק יג) להקל, מטעם ששביעית בזמן הזה דרבנן, ובשל סופרים הלך אחר המיקל.

אין בדינו להכריע: ידוע שהחזו"א התנגד להוכחות מחקריות לשם קביעת ההלכה. וכפי שכתב החזו"א איש (שביעית סימן ג ס"ק יט), לגבי הזיהוי של בית שאן, "וגם עיקר בית שאן אי אפשר לסמוך על השם, כי במשך הזמן נהרסו וחזרו ונתיישבו, ופעמים נעתקו ממקומם הראשון ופעמים נשתנו השמות". כלומר שלדעת החזו"א איש, אין לקבוע הלכות על סמך שמסתמא נשאר שם המקום שהיה בתחילה.

ולגבי הספקות בגבולות ארץ ישראל כתב החזו"א (סדר השביעית שמופיע בסימן כו אות ז), יש מקומות בארץ שלא כבשום עולי בבל ואין בהם איסור ספיחין, אבל אין הדבר ידוע לנו בעדות ברורה שיש לסמוך עליה, וקל להיכשל, ולכן אין להקל בספיחי ארץ ישראל. עוד כתב (סימן ג' ס"ק לב גבולי ארץ ישראל אות ד) ועכשיו אין אנו בקיאי ברצועה זו שמכזיב ולהלן, ולענין ספיחי שביעית יש להחמיר, שאין אנו יודעין במה להקל, והלכך מושבות המסופקות בכלל איסור ספיחין. דברי החזו"א הובאו באור לציון ובדרך אמונה (פרק ד ס"ק קצ, מהדורה חדשה הערה 450), וביאר בדרך אמונה טעם הדברים, שהספק בגבול אינו ספק בדין או במציאות אלא ספק מחסרון ידיעה, ולכן צריך להחמיר מספק.

חשש קלקול: וכתב בנתיב השמיטה (סימן יג סעיף א) היו טוחים בנגב שלא היה ברור אם נתקדשו בקדושה שניה או לאו, החזו"א התנגד להתחשב בספיקות אלו כספק, שספק זה שהוא מפני חסרון ידיעה יביא לקלקולים, ובכלל בכל חלק של ארץ ישראל, אם נתחשב בספקות אלו, יביא הדבר לפירצה. ולגבי אזור אילת הורה שדינה כחול'ל ודאי. והעיד הגר"ח קנייבסקי שליט"א (מובא בישא יוסף שביעית סימן יד עמוד מב), 'נכון שהחזו"א היה מסופק במקום הגבולות, ובסוף ימיו ממש רצה לברר בדיוק אלא שנטרפה השעה בעו"ה'.

3. שיטת המחמירים מספק

ספק במציאות: על פי דרכו של החזו"א איש, כתב הגר"ש אלישיב זצ"ל (דרך אמונה תרומות פרק א הלכה ז עמוד ח) לגבי קוי הגבול, על ההוכחות הרבות שמביא הגר"ח קנייבסקי שליט"א (שם) מדברי חז"ל להוכיח את אמיתות המפה ששרטט, אכתי מידי ספיקא לא נפקי עד יבוא ויורה צדק. כלומר, שאפילו הוכחות מחז"ל אינם מספיקות בכדי לקבוע מסמרות בנושא העמום של גבולות הארץ, שאין לנו בהם מסורת, עד יבוא ויורה צדק.

אומרים ספק דרבנן לקולא.

צד חומרא: סברא נפלאה כתב בספר **באר חיים** (שביעית עמוד קנח), שהרי מבואר **בתוס'** (ביצה דף יד. ד"ה איכא) **וברא"ש** (שם פרק א סימן כא) לגבי ספק דרבנן שיש בכל צד של הספק גם קולא וגם חומרא, הולכים בשני הצדדים לחומרא, ואם כן בנידון שלנו לגבי הגבול הדרומי, אם נניח שהמקומות המסופקים הם ארץ ישראל, יש בזה חומרא לענין ספיחין, וקולא שאין שם איסור יציאה לחו"ל, ואין דין לעשות יום טוב שני, ואם נניח שהם חוץ לארץ, יש חומרא לענין יום טוב שני ואיסור יציאה מארץ ישראל, וקולא שאין נוהג שם איסור ספיחין, ולפי דברי התוס' והרא"ש צריך להחמיר כשני צדדי הספק, לאסור את הספיחין, ומאידך לנהוג שם יו"ט שני ואיסור יציאה לחו"ל.

אפשר לתקן בקל: סברא נוספת כתב בספר **באר חיים** (שם), להחמיר ולא לומר ספק דרבנן לקולא, לפי מה שכתב **הפרי מגדים** (אורח חיים משבצות זהב סימן סז ס"ק א) שמסביר את **הגמ'** (ברכות דף כא.) ספק קרא קריאת שמע אינו חוזר וקורא, ספק אם קרא אמת ויציב חוזר, ולר' אלעזר חוזר וקורא בכל אופן, ויש מבארים את טעמו כי קריאת שמע דאורייתא. וכתב הפרי מגדים שאולי גם ר' אלעזר סובר שקריאת שמע דרבנן, והמחלוקת שלשיטת שמואל בכל ספק דרבנן מקילים, ולר' אלעזר אין מקילים בספק דרבנן במקום שאפשר לברר בקלות, וכאן הרי אפשר לקרוא שוב. וכעין המבואר **בגמ'** (פסחים דף ד.) 'למאי נפקא מיניה נישיליה'.

כעין סברא זו כתב **בקהילות יעקב** (ברכות סימן ה), שההיתר בספק איסור דרבנן, הוא רק במקום שיכול להיגרם הפסד גדול או טורח לתקן, אבל כשאין הפסד אסור גם בספיא דרבנן עד שיתקן. וכן הוכיח **הגר"י עדס שליט"א** (הובא בספר **באר חיים** שביעית סימן כג) מכמה מקומות. [בסברא זו יש הבדל בין החקלאי שאין לו אפשרות לתקן, אבל הצרכנים יכולים לתקן כאשר יש להם בקל יכול חו"ל].

4. שיטת המתירים מספק

נכרי עדיף: הג"ר **משה מרדכי קרפ שליט"א** (הגבול הדרומי ושטח הערבה עמוד נד) מעיד שמע **מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל** שהוא רואה את כל שטח הערבה כספק, ובמקומות שהעדה החרדית מביאים משם יכול על פי המשנת יוסף, יש להקל, משום ששביעית בזמן הזה דרבנן וספק דרבנן לקולא, והרי הפאת השולחן מיקל במקום ספק, ועוד שכיבוש עולי מצרים דרבנן, וספיחין דרבנן. אך כשיש פירות היתר כשל נכרים יש להעדיף, ובפרט כשהמדובר לגבי זריעת שביעית. והעיד המחבר שהגרש"ז בדק את תוכן הנוסח שהביא בשמו, ותקנו בעצמו לפני הדפסתו.

והוסיף **הגר"ר יוסף יקותיאל אפרתי שליט"א** (הליכות שדה קובץ 216 כסלו תשפ"ב עמוד 14) שאילולי היתה עדות ברורה מהחזו"א להורות שאיזור אילת הוא חו"ל באופן ודאי, הגר"ש אלישיב היה מחמיר מצד עצמו להחשיבה כספק ארץ ישראל. טעם הדבר אפשר לבאר בכמה אופנים וכדלהלן:

א. חסרון ידיעה: נחלקו **הראשונים**, הובא **בט"ז** (יו"ד סימן צח ס"ק ו) בספק חסרון ידיעה לכל העולם, אם נחשב ספק. לשיטת **הרשב"א** (תורת הבית בית ג שער ו דף צא:) אפילו בספק לכל העולם מחמת בקיאות, דינו כמו יחיד ולא נחשב ספק. מאידך לשיטת **הרא"ש** (חולין פרק א סימן טז), **והטור** (יו"ד סימן צח), רק בחסרון ידיעה של יחיד לא נחשב ספק, אבל כאשר כל העולם מסופק, דינו כספק גמור שמקילים בו בספק ספיא ובספק דרבנן. ואם כן הספק בגבולות הארץ יתכן שתלוי במחלוקת הרשב"א והרא"ש לגבי ספק לכל העולם, האם נחשב ספק.

ב. עיקרו דאורייתא: כיון שעיקרו דאורייתא צריך לדון כאילו היה שביעית בזמן הזה מדאורייתא. ויתכן לומר שחומרא זו אינה רק לגבי זריעה שאיסורה מדאורייתא, אלא גם לגבי איסור ספיחין שכולו רק מדרבנן. ועוד כיון שהספק הוא בביאור הפסוקים, אינו נדון כספק דרבנן אלא כספק דאורייתא שנוגע גם לאיסורים דרבנן.

ד. ספק דרבנן לקולא שייך בספק בדין בעצם, וכך קבעו רבנן שלא להקל בספק של דבריהם (מבואר באריכות בספר שב שמעתתא בשמעתתא א'), אבל בספק של פוסקי זמננו שלא ברור המציאות של השטחים, לא שייך דין זה, שאין הדין מסופק אלא המציאות מסופקת, ונחשב ספק בחסרון ידיעה. ואינו נחשב 'ספיא דרבנא' לגבי ספק ביעור, כי הספק הוא מחמת שאנו לא בקיאים בגבולות (משפטי ארץ פרק יז הערה 5).

וכפי שנפסק **בשו"ע** (יו"ד סימן צח סעיף ג), לגבי חתיכת איסור שנפלה לתבשיל יש לשער כנגד כולה כאילו כל הטעם שבחתיכה נכנס לתבשיל, למרות שבוודאי לא כל הטעם יצא מהחתיכה, וביאר **הש"ך** (ס"ק ט) בשם **הר"ן** (חולין דף לה: ד"ה סוף דבור ראשון), שאי אפשר לומר שיעור קבוע כמה טעם יוצא מהחתיכה, וזה יאמר בכך וזה יאמר בכך, ולכן מחמירים כנגד כולה, שהוא השיעור המרובה, שיותר ממנו אינו בכלל הספק. ולפי זה ביאר **הגר"צ ובר שליט"א** (דבר השמיטה פרק כ אות ט עמוד סב), לגבי גבולות הארץ בשיטת הגר"ש, כיון שאין לנו ידיעה ברורה, הרי מאחרי קו 30 כבר אינו בכלל הספק, ועד קו 30 הוא בכלל הספק, ואף שבוודאי הרמב"ם לא בא לקבוע את גבולות הארץ, מכל מקום צריך להחמיר עד קו 30. וכמבואר **במנחת יעקב** (סימן א ס"ק ו) שבספק של חסרון ידיעה לא

בס"ד

וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים

בשמחה רבה הננו להודיע לציבור יראי השם ומקיימי ההלכה בהודור

שלקראת ט"ו בשבט הבעל"ט יתקיים שיעור מיוחד בנושא:

זהירות מתולעים וחרקים במזון

מפי הרב **שמואל שטרנפלד** שליט"א

מומחה לענייני תולעים בוועד הכשרות של ב"צ 'העדה החרדית'

בליווי מצגת מרתקת

השיעור יתקיים בע"ה
ביום המישי פרשת בא ד' שבט תשפ"ב
בבית הכנסת 'פינסק קרליץ'
רח' הסידר 1 סוכנות בית ישראל ירושלים
תחילת השיעור בשעה 2:00
סיום השיעור בשעה 3:00

במרכת התורה
מכון הילכתא

אין עדיפות לנכרי: מאידך במכתב הגר"י נויבירט זצ"ל (מנחת ירושלים קונטרס גבולות הארץ פרק ג הערה א, עמוד טו, תגל הערבה עמוד 10-11, שולחן שלמה) כתב שדיבר כמה פעמים עם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בעניני הגבול הדרומי לגבי שביעית, ומסקנתו שבעניני גבולות הארץ אין לו ידיעה ברורה, ובפרט שיש סתירות ברמב"ם, וכפי שכתב במעדני ארץ, אך כיון שיש מחלוקת בין האחרונים, והעדה החרדית סומכת על הגר"י ליברמן שליט"א שביירר את גבולות הארץ בספרו משנת יוסף, ספק דרבנן לקולא ומותר לקחת ללא כל חשש.

וגם לאלו שרוצים לחשוש, גם כלפיהם הרי זה בכלל ספק שביעית בזמן הזה שהוא דרבנן וספק דרבנן לקולא, וגם הם יכולים להקל וכן נוהגים על פיו בישיבת 'קול תורה', אבל לקושטא דמילתא סובר שאינו ספק כלל. והוסיף בספר מנחת ירושלים ששמעו עדות מת"ח, שאמר הגרש"ז אפילו כאשר אפשר בנקל לבקש מהירקן שיתן לו רק מהערבה הדרומית, לא צריך לבקש ממנו. והוסיף ואמר בדרך צחות, הדין של ספק דרבנן לקולא נאמר ליהודים ולא לגויים.

כתב בתשובות והנהגות (כרך ג סימן שלב) יש מקום להחמיר לגבי 'עין יב' ו'פארן', אך מעיקר הדין כיון שזה ספק דרבנן ומעולם לא הוחזק לאסור, מותר, וגם שיש סמך גדול להקל שם, ובפרט בשעת הדחק שחסר פירות מסוימים בתקופות שונות שאין אצל הנכרים, הורו להקל כמה גדולי הוראה, ותמהני היאך בא לעורר לבטל פסק דינם. ומסיים, 'מעין יב' ודרומה, מחזיקים להקל כהוראת המנחת יצחק שכך נהגו על פיו, ולא מצאתי מקום לשנות היום מפסק דין זה, והמחמיר לעצמו יחמיר כהנ"ל.

ציבור שאני: ולדעת הגרש"ז אולמן זצ"ל מקריית ספר, בוודאי שייך לומר בזה ספק דרבנן לקולא, והוראת הגר"ש היה לגבי הנהגת הציבור בנתינת הכשר.

5. שיטת המתירים בוודאי

אין ספק: לשיטת המקילים, והיא השיטה הראשונה שהובאה בגיליון הקודם שמתור גם הערבה הצפונית, ההיתר אינו בתורת ספק אלא בתורת ודאי, ואין כאן ספק ובית מיחוש כלל. וכשיטת הג"ר יצחק יעקב וייס זצ"ל בעל המנחת יצחק והג"ר יעקב בלוי זצ"ל, שיש לסמוך להלכה על קביעת הגבולות על פי הראיות שבידינו, כפי שמופיע בשרטוט של הג"ר יוסף ליברמן שליט"א, וכיום ניתן להכריע בוודאות שצפון הערבה הוא בגדר ודאי חו"ל, ואין בו אפילו ספק שמה הוא ארץ ישראל. וכל הידוע מכבר שאין להקל בספק ארץ ישראל, היינו רק כאשר יש צד בעולם להגיד שהוא ארץ ישראל, אבל כאן אינו בגדר ספק.

בס"ד

כְּנֵן הַמִּנְהָג

בשמחה רבה הננו להודיע שבע"ה יתקיים שיעור בנושא:

ביאור "הנגינה היהודית" ולהבדיל "זמר יווני"

פתיחה מפי הרב **יעקב אלחנן ריכטר** שליט"א

מגדולי המומחים בנגינה היהודית

במהלך השיעור יובאו ע"י טובי המנגנים של 'אירגון בתוך ומחול', המחשות עם כלי נגינה שונים, על נגינה יהודית אותנטית מול שירי גוים, וביאורים על השתלשלות הנגינה, וכן פאנל מיוחד ע"י בעלי מנגנים מומחים, רבנים ואנשי חינוך.

השיעור יעסוק בנושאים:

השפעת המוזיקה על הנפש, האם מילים מסוימות הן שירי מדינת קלוד נינונים מתנונים, האם ניתן מקבל סומטה, האם הליווי המוזיקלי משנה, מדוע נולד ישראל הפלגו בשבת המפת המוזיקלית, ועוד.

השיעור יתקיים בע"ה
ביום המישי פרשת בא ד' שבט תשפ"ב
בבית המדרש 'תולדות אהרן'
רח' רבי יהושע ז' רמה ב' בית שמש
תחילת השיעור בשעה 5:30 בערב
סיום השיעור בשעה 7:30 בערב

במרכת התורה
מכון הילכתא

נ.ב. השיעור באודיו

נושא הגיליון

נספח - 'מפות הילכתא'

צילום לוויין של ארץ ישראל

דבר העורך

נספח מיוחד לסדרת הגליונות עומק הפשט בנושא הגבול הדרומי של ארץ ישראל 334-338.

לתועלת הציבור מובאת בזאת מפה של ארץ ישראל עם סימון של עיקרי השיטות של פוסקי הדור ומנהג ועדות הכשרות בנושא הגבול הדרומי וישובי הערבה. במפה זו לא הבענו כל דעה הלכתית כי אם הבאנו לפני הלומדים את יסודי השיטות.

על אריות הירקות בשנת השמיטה מופיעים כיתובים שאינם מובנים למי שאינו עוסק בתחום. כגון: ערבה צפונית, ערבה דרומית, יבול פארן, גידול בחממות מזרחית לעין יב, ועוד כיתובים שונים אשר למי שאינו מכיר את השיטות ואת המקומות, הדברים הם כספר החתום, ורבים עומדים נבוכים ואינם יודעים את הדרך אשר יעשון.

בגליונות 'עומק הפשט' הקודמים התבארו השיטות השונות ומקורותיהם. במפה זו סומנו השיטות השונות בצורה ברורה ומאירת עיניים, כאשר מובן לכל קורא, דינו של כל ישוב וישוב לפי כל אחת מהשיטות, כדי שכל אחד יוכל לנהוג כהוראת רבותיו. יש שיטות נוספות בנושא הגבול הדרומי. במפה מופיעות השיטות המקובלות אצל ועדי הכשרות השונים.

המפה הראשונה כוללת את כל ארץ ישראל ושכנותיה, והשיטות סומנו בקוים. המפה השנייה כוללת רק את ישובי הערבה וכל שיטה סומנה בצבע מיוחד כדי שהדברים יובנו היטב.

במפה הזכרו השיטות הבאות, כפי הסדר מצפון לדרום:

א. גבול הדרך אמונה' להגר"ח קנייבסקי שליט"א.
 ב. גבול ה'תבואות הארץ' להגר"ר יהוסף שוורץ זצ"ל. ג.
 גבול ה'אדמת קודש' להגר"ר יצחק גולדהאר זצ"ל, מנהג בד"ץ עדה החרדית. ד. שיטת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מנהג בד"ץ שארית ישראל וכשרות למהדרין ובד"ץ קרית ספר. ה. שיטת המחמירים אף בערבה הדרומית עד אילת, הגר"מ טוקצינסקי זצ"ל והגרמ"מ קרפ שליט"א (מטעמים נפרדים).

המפה מתמקדת בעיקר בישובי הערבה. הערבה היא רצועה מישורית ארוכה בחלק המזרחי של דרום ארץ ישראל, תחילתה מקצה ים המלח וסופה באילת. בערבה כמה ישובים חקלאיים המספקים סחורה לכל ארץ ישראל. המפה אינה נוגעת בשיטות השונות בדבר הגבול המערבי, כגון מחלוקת הפוסקים לגבי עזה, ועוד.

בברכת התורה
 עקיבא יוסף לוי

תואי גבול דרום ארץ ישראל עד ואדי אלעריש, ועד הים. לכמה שיטות.

גבול ה'דרך אמונה'
גבול 'תבואות הארץ'
גבול 'אדמת קדש'.

גבול בקו - 30'
אילת/עקבה

הים התיכון

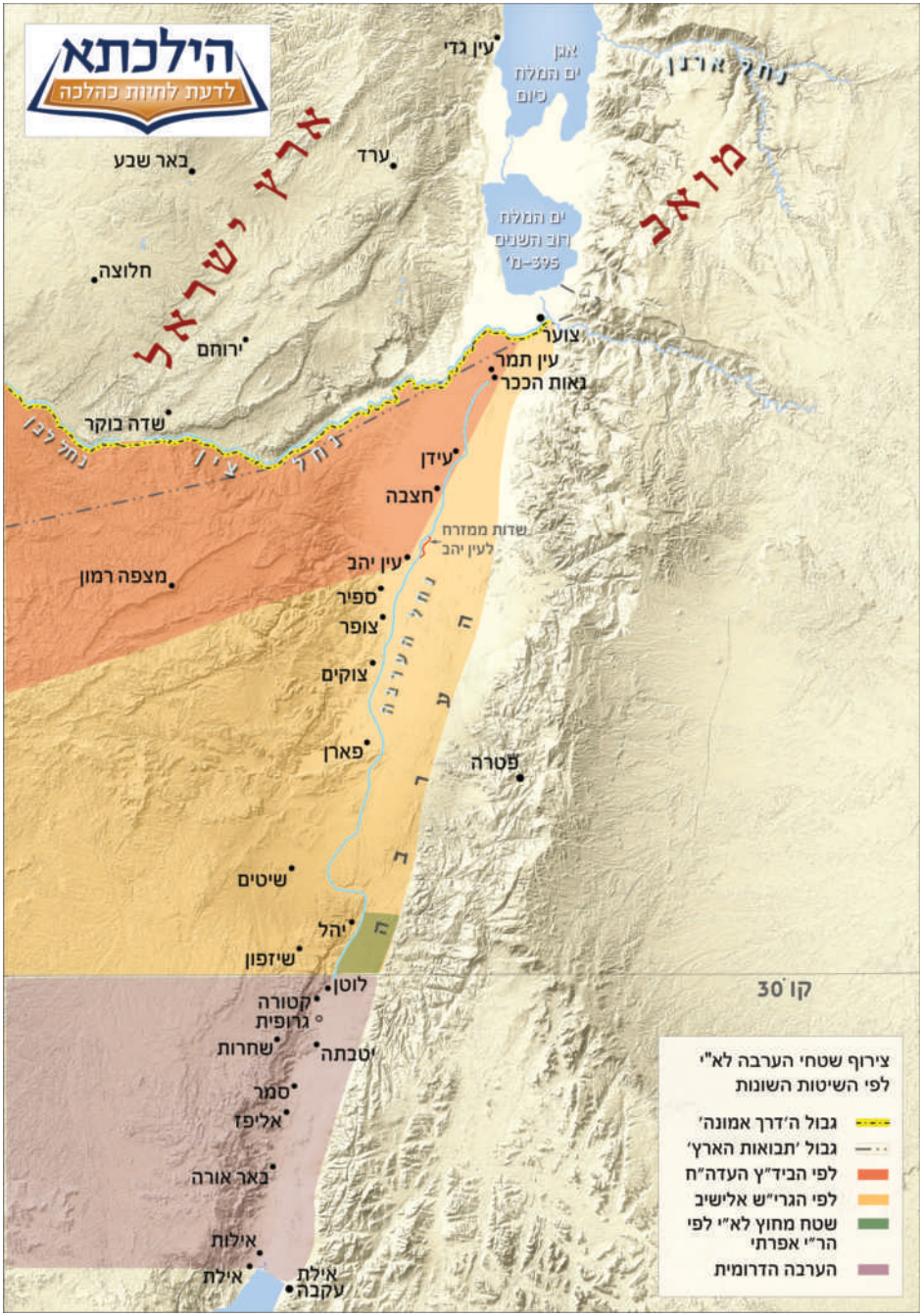

מידע למעיין:

מפה 1 - מפת ארץ ישראל וסביבותיה. מפה 2 - מפת הערבה.

'מפות הילכתא' נערכו על ידי הג"ר בנימין ברוך קרלנשטיין שליט"א והג"ר אלחנן בקרמן שליט"א בעמל וביצוע רב, בהשתדלות והשקעה עצומה להגיע לדיוק המקסימלי בבירור כל שיטה ושיטה, כל הזכויות שמורות.

לגבי גבול ה'דרך אמונה' שמופיע במפה יש אומרים שהגר"ח קניבסקי שליט"א מורה למעשה לנהוג כשיטת הגר"ש אלישיב זצ"ל. ראה גיליון עומק הפשט מס' 337 בו הופיע ביאור השיטות, מקורותיהם וטעמיהם.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: מה מברכים על מאכלים שעשויים מקמח חיטה ללא גלוטן?

לחולי צליאק הרגישים לגלוטן, מצוי כיום לחמים, מצות, ומאפים, המיוצרים מקמח חיטה ללא גלוטן. והשאלה האם ברכתם 'המוציא' ו'מזונות', כדין מאכל העשוי מחמשת מיני דגן, או שברכתם 'שכול' כיון שקמח ללא גלוטן אינו יכול להחמיץ אין שמו לחם, כעין שמצינו לגבי חלה שקמח שאינו מחמיץ אינו נקרא לחם ופטור מחלה?

מקורות: גמ' (מנחות דף ע:); פסקי חלה להרשב"א (שער א); קובץ שיעורים (פסחים אורח קעו); הערות (למסכת פסחים דף לה); מאמר מאת הגרש"ז אולמן (מבית לוי קובץ יח); מאמר הגרש"י שטיצברג (שערי הוראה קובץ ו).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמדות 'דרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מ"י ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 6507823-1532
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 337 בסך 100 שקל מזומן האברך החשוב הר"ר יוסף משה ברגמן שליט"א כולל 'מגדל עוז' מודיעין עילית

המדור הונצח לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ביילא ב"ר צבי אלעזר ע"ה נלב"ע ט"ו בשבט תש"ע ת.ג.צ.ב.ה.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- מחלוקת ראשונים:** נחלקו הרשב"א והרא"ש בספק חסרון ידיעה לכל העולם, האם דינו כספק או לא.
- דעת החזו"א:** בדברי החזו"ן איש לכאורה מצינו סברות סותרות, האם בשביעית בזמן הזה ספק דרבנן לקולא, או כיון שהספק הוא בדבר שעיקרו דאורייתא, לא אומרים ספק דרבנן לקולא. ולגבי ספק בגבולות כתב להחמיר.
- מה הדין בספק:** נחלקו פוסקי זמננו האם אפשר להקל, במקומות שיש לנו ספק אם הם בגבול ארץ ישראל. הסברות להקל כדין ספק דרבנן. הסברות להחמיר א: לפי הראשונים ספק לכל העולם נאחשב ספק. ב: ספק שעיקרו דאורייתא לא נדון כספק דרבנן. ועוד כיון שהספק הוא בביאור הפסוקים אינו נדון כספק דרבנן. ה: אינו ספק בדין אלא ספק במציאות, שאין אנו בקיאים בגבולות. ו: כאשר יש בכל צד גם קולא וגם חומרא לא אומרים ספק דרבנן להקל. ז: דעת הפרי מגדים שאם יכול בקל לתקן, לא אומרים ספק דרבנן לקולא.
- דעת הפוסקים:** לדעת המחמירים אי אפשר להכריע את גבולות הארץ על פי הוכחות כגון שמות מקומות וכדומה, להוציא מידי ספק ארץ ישראל. לדעת המקילים אפשר להכריע על פי הראיות שבידינו את הגבולות של ארץ ישראל, ולהכריע לגבי מקומות מסוימים בערבה שהוא ודאי חו"ל כיון שהוא דבר הברור ואינו בכלל ספק.

עדכוני הלכה

מצית הפלא למהדרין

מסקנת הדברים בגיליון 296 בענין 'מצית הפלא', שמצית הפלא מצוינת לנשים הנוהגות לעשות מלאכה אחרי הדלקת נרות קודם הברכה, אבל לנשים הנוהגות להחמיר לא לעשות מלאכה אחרי הדלקת נרות יש מחלוקת הפוסקים האם יכולות להשתמש במצית.

אנו שמחים לעדכן, שהתכנית כעת לשווק מצית הפלא בגירסה חדשה, המהודרת לשימוש לכל הדעות, גם לנהוגות לא לעשות מלאכה אחרי ההדלקה, שכן אחרי ההדלקה המצית פועלת למשך מספר שניות ללא קשר למגע יד אדם.

נושא הגיליון הבא:

'ברכת מאכלים ללא גלוטן'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת הג"ר אפרים בן הג"ר יואל יעקב רוטמן זצ"ל נלב"ע כ"ז חשוון תשפ"א ת.ג.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...